

2014/0259(NLE)

27.5.2015

***

IETEIKUMA PROJEKTS

par projektu Padomes lēmumam, ar ko dalībvalstis tiek pilnvarotas Eiropas Savienības interesēs ratificēt Starptautiskās Darba organizācijas 1930. gada Piespiedu darba konvencijas 2014. gada protokolu attiecībā uz sociālās politikas jautājumiem
(06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja

Referents: *Patrick Le Hyaric*

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums

- * Apspriežu procedūra
- *** Piekrišanas procedūra
- ***I Parastā likumdošanas procedūra (pirmais lasījums)
- ***II Parastā likumdošanas procedūra (otrais lasījums)
- ***III Parastā likumdošanas procedūra (trešais lasījums)

(Norādītā procedūra pamatojas uz akta projektā ierosināto juridisko pamatu.)

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA NORMATĪVĀS REZOLŪCIJAS PROJEKTS	5
ĪSS PAMATOJUMS	6

EIROPAS PARLAMENTA NORMATĪVĀS REZOLŪCIJAS PROJEKTS

par projektu Padomes lēmumam, ar ko dalībvalstis tiek pilnvarotas Eiropas Savienības interesēs ratificēt Starptautiskās Darba organizācijas 1930. gada Piespiedu darba konvencijas 2014. gada protokolu attiecībā uz sociālās politikas jautājumiem (06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))

(Piekrišana)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Padomes lēmuma projektu (06732/2015),
  - ņemot vērā piekrišanas pieprasījumu, ko Padome iesniegusi saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 153. panta 2. punktu, 153. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu, 218. panta 6. punkta otrās daļas a) apakšpunkta v) daļu un 218. panta 8. punktu (C8-0079/2015),
  - ņemot vērā Reglamenta 99. panta 1. punkta pirmo un trešo daļu, 99. panta 2. punktu un 108. panta 7. punktu,
  - ņemot vērā Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas ieteikumu (A8-0000/2015),
1. sniedz piekrišanu Padomes lēmuma projektam;
  2. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt Parlamenta nostāju Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.

ĪSS PAMATOJUMS

Ievads

Piespiedu darbs ir cilvēktiesību pārkāpums un cieņu aizskarošs nodarījums, ar ko saskaras miljoniem sieviešu, vīriešu, meiteņu un zēnu.

Centieni novērst šādu visnežēlīgākā veida ekspluatāciju ir lielāko politisko un filozofisko emancipācijas kustību pamatā. Emancipācijas cīņa, cenšoties atbrīvot cilvēkus no politiskās un kultūras dominances un materiālās atkarības ķēdēm, vienmēr ir bijusi saistīta ar vēršanos pret piespiedu darbu, kas liedz cilvēkiem izmantot citas savas tiesības.

Pat divdesmit pirmajā gadsimtā piespiedu darbs joprojām skar 21 miljonu cilvēku, kuri ir kļuvuši par ekspluatācijas upuriem un rada USD 150 miljardus ieņēmumu gadā tiem, kas tos organizē un uzrauga.

Tradicionālajiem ekspluatācijas veidiem, kuru pamatā ir fiziski vai materiāli ierobežojumi, klāt nākuši jauni veidi, kas jo īpaši vērojami bagātājās valstīs, neraugoties uz tajās pastāvošo tiesiskumu. Lai arī tie ir smalkāki un nemanāmāki, tomēr tikpat vardarbīgi un balstās uz cerību. Tie skar vīriešus, sievietes un bērnus, kas vēlas izkļūt no situācijas, kurā atrodas, un ir uzsākuši pārmaiņas savā dzīvē, lai to īstenotu.

Lai arī parāda verdzība vairs oficiāli nepastāv, 880 tūkstoši cilvēku Eiropas Savienībā un 1,6 miljoni cilvēku Eiropas kontinentā cieš no dažādiem šī jaunā piespiedu darba veidiem. Vīrieši un sievietes, kuriem tiek piedāvāts darbs ārvalstīs, nonāk tiešā savu jauno darba devēju atkarībā, kļūst par kontrabandistu varā esošiem migrantiem, un bērni jūtas neaizsargāti svešā zemē.

Visneaizsargātākās iedzīvotāju grupas ir sievietes, bērni un migranti, un viņiem tiek uzspiestas sliktākās nodarbošanās un apstākļi — prostitūcija, ubagošana un grūtākais un pazemojošākais darbs. Viņus skar ar ekspluatāciju saistītā vardarbība, ko papildina fiziska vardarbība, pastāvīga psiholoģiskā agresija, bailes un izolācija.

Attiecībā uz šiem jaunajiem, tāpat kā uz vecajiem, ekspluatācijas veidiem ir jāparedz likumi un jānosaka darbības šo likumu ievērošanai. Tas ir Starptautiskās Darba organizācijas 1930. gada Piespiedu darba konvencijas 2014. gada protokola mērķis, un uz to attiecas šis Eiropas Parlamenta Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas ieteikums.

Protokols

Ar Starptautiskās Darba organizācijas 1930. gada Piespiedu darba konvencijas 2014. gada protokolu atjaunina šo konvenciju, to papildinot ar jauniem līdzekļiem cīņā pret piespiedu darbu un tai piešķirot juridiski saistošu spēku.

Pamatojoties uz to, ka piespiedu darba konteksts un veidi ir mainījušies, protokolā ir noteikts, ka ir vajadzīgi novēršanas un aizsardzības pasākumi, tiesiskās aizsardzības mehānismu ieviešana, kompensācijas cietušajiem un zaudējumu atlīdzināšana par materiālu un fizisku kaitējumu. Tajā pausts arī aicinājums pastiprināt resursus un sadarbību starp valstīm cīņā pret mūsdienu verdzības veidiem, tādējādi atzīstot, ka tie kļūst arvien starptautiskāki.

Protokola noteikumi stiprina starptautisko tiesisko regulējumu, nosakot saistības, lai novērstu piespiedu darbu un nodrošinātu cietušajiem aizsardzību un piekļuvi tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, piemēram, kompensācijai.

Protokola 1. un 6. pantā SDO dalībvalstīm ir prasīts izstrādāt valsts politiku un rīcības plānu piespiedu darba efektīvai un noturīgai izskaušanai un veikt pasākumus, lai piemērotu protokola noteikumus, apspriežoties ar darba devēju un darbinieku organizācijām.

Protokola 2. pantā noteikti pasākumi, kas SDO dalībvalstīm jāveic, lai novērstu piespiedu darbu, proti:

- izglītēt un informēt cilvēkus, jo īpaši tos, kas ir īpaši neaizsargāti, un darba devējus;
- censties nodrošināt, ka to tiesību aktu darbības joma un izpilde, kuri attiecas uz piespiedu darba novēršanu, tiek piemērota visiem darbiniekiem un visām ekonomikas nozarēm un ka tiek stiprināti darba inspekcijas dienesti;
- aizsargāt cilvēkus, jo īpaši darba ņēmējus migrantus, no potenciāli aizskarošas un krāpnieciskas darbā pieņemšanas un darbā iekārtošanas prakses;
- atbalstīt pienācīgu rūpību, kas jāapliecina gan valsts, gan privātā sektora darbībās, un
- novērst pamatiemeslus, kas palielina piespiedu darba riskus.

Attiecībā uz piespiedu darba upuriem protokola 3. pantā noteikts, ka ir jāveic efektīvi pasākumi viņu apzināšanai, atbrīvošanai, aizsardzībai, atveseļošanai un rehabilitācijai, kā arī jānodrošina citi palīdzības un atbalsta veidi.

Protokola 4. pantā SDO dalībvalstīm prasa nodrošināt, lai visiem cietušajiem būtu pieejami tādi tiesiskās aizsardzības līdzekļi kā kompensācija un lai kompetentajām iestādēm būtu tiesības neierosināt lietu pret cietušajiem par tādām darbībām, kuras viņi bijuši spiesti veikt.

Protokola 5. pantā paredzēta starptautiskā sadarbība, lai novērstu un izskaustu piespiedu darbu, un 7. pantā paredzēti konvencijas pārejas noteikumi.

Atbilstība ES politikas virzieniem un mērķiem

ES piespiedu darba aizliegumu ir iekļāvusi savos primārajos tiesību aktos — Kopienas Harta par darba ņēmēju sociālajām pamattiesībām un Eiropas Padomes Eiropas Sociālā harta ir iekļautas Līgumā par ES darbību¹.

Lai gan ES vēl nav pievienojusies Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai, ES Tiesa jau ir pamatojusies uz šo konvenciju, kuras 4. pants aizliedz verdzību un piespiedu darbu.

Tāpēc ES politikai būtu jākalpo tam, lai aizstāvētu cilvēktiesības un pienācīgu darbu un tos veicinātu un lai izskaustu cilvēku tirdzniecību gan Savienībā, gan aiz tās robežām.

Referenta nostāja

---

¹ LESD X sadaļa — Sociālā politika

Darba tiesības ir viens no galvenajiem pienācīga darba pīlāriem un galvenais instruments cīņā pret ekspluatāciju darbā. Tāpēc jebkurš šo tiesību pārkāpums, ko rada, īstenojot citas politikas nostādnes, piemēram, saistībā ar pārvietošanās brīvību vai politisko spiedienu, lai reformētu darba tiesības nolūkā pazemināt sākotnējos standartus, ir pretrunā pienācīgu darba standartu plašākai piemērošanai.

Tālab Direktīvas par norīkošanu darbā piemērošana rada satraukumu, jo ar to *de facto* rada juridisko vakuumu un ļauj uzņēmumiem pievērt acis uz noteikumu, obligāto standartu un prakses pārkāpumiem vai pat iedrošina uzņēmumus tos pārkāpt, izmantojot apakšlīgumu ķēdi. Tā kā dalībvalstu darba inspektori nevar adekvāti risināt starpvalstu gadījumus, uz kuriem attiecas šī direktīva, ir iespējami visu veidu pārkāpumi, tostarp tie, kas izpaužas kā piespiedu darbs. Tomēr minētā protokola 2. pants prasa pastiprināt darba inspekciju, lai īstenotu darba tiesību aktus.

Protokols aicina valdības veikt pasākumus, lai labāk aizsargātu darba ņēmējus, jo īpaši viesstrādniekus, no nelikumīgas un krāpnieciskas darbā pieņemšanas prakses. To nevar pienācīgi izdarīt bez reālas līdzekļu pastiprināšanas, lai panāktu darba tiesību ievērošanu, nedz arī bez skaidra un nepārprotama paziņojuma par to, ka šīs tiesības kopā ar kolektīvajām tiesībām dominē pār brīvas pārvietošanās vai konkurences tiesībām. Tādēļ saistībā ar šīs konvencijas ratifikāciju būtu jāpārdomā Eiropas politikas ietekme uz darba tiesībām.

Lai pasargātu cilvēkus no piespiedu darba, šajā protokolā, no otras puses, ir uzsvērtā novēršana un zaudējumu atlīdzināšana.

Novēršana nevar būt iedarbīga, ja netiek pārtraukta nelikumīgas imigrācijas nomelnošana un netiek veidota humāna attieksme pret to. Migranti, jo īpaši sievietes, bieži vien ir piespiedu darba pirmie upuri, un viņu statusa kriminalizēšana gadījumos, kad ir problēmas ar dokumentiem, vai arī viņu darba, kuru viņi ir spiesti darīt, kriminalizēšana (divas trešdaļas peļņas, ko rada piespiedu darbs (USD 150 miljardi) ir saistīti ar seksuālu izmantošanu) viņus attālina no pieejas juridiskajām struktūrām, kas varētu aizstāvēt viņu tiesības.

Tādēļ ir svarīgi šos cilvēkus atbrīvot no izolācijas, kuru viņiem uzspiež ekspluatatori un pret nelikumīgu migrāciju vērstās pārlieku represīvās tiesību sistēmas.

Jo īpaši Eiropas mērogā būtu jāpārdomā riska faktori, kurus SDO konstatējusi savā jaunākajā ziņojumā par piespiedu darbu¹ un kuri liek cilvēkiem iesaistīties piespiedu darbā: ienākumu samazināšanās un nabadzība, neaizsargātība, kas saistīta ar izglītības trūkumu, analfabētismu, piederība neaizsargāto iedzīvotāju grupām (sievietes, migrantu bērni). Eiropas stratēģijai pret nabadzību vajadzētu iet daudz tālāk un neaprobežoties tikai ar dalībvalstu pasākumu koordinēšanu — ar to būtu jānosaka saistoši nabadzības samazināšanas mērķi, un stratēģijā būtu jāiekļauj protokola preambulas teksts par to, ka piespiedu darbs palīdz vairot nabadzību un kavē pienācīgas kvalitātes nodarbinātības nodrošināšanu visiem.

Zaudējumu atlīdzināšana savukārt nosaka darba devēja atbildību, bet būtu jāparedz arī pasūtījuma iniciatora atbildība, lai izvairītos no atbildības mīkstināšanas apakšlīgumu ķēdē.

Visbeidzot, ES nevar būt progresīvs spēks, ja šādas pārmaiņas tā vēlas panākt tikai savā

---

¹ Peļņa un nabadzība — piespiedu darba ekonomika

teritorijā un pakļauj tās starptautiskās konkurences prasībām. Eiropas diplomātijai, tāpat kā tirdzniecības politikai, ir jābūt stingrākai attiecībā uz trešām valstīm, kas pārkāpj SDO 1930. gada Piespiedu darba konvenciju un tās 2014. gada protokolu.

Sākot ar darbaspēku no Filipīnām, kas tiek izolēts un izmantots Eiropā, un strādniekiem, kuri būvē stadionus Pasaules līmeņa sacensībām Katarā, līdz šausminošiem bērnu darba gadījumiem un seksuālās izmantošanas radītai vardarbībai — tā ir viena un tā pati noziedzīgā loģika un tie paši noziedznieku tīkli, ko nedrīkst pieļaut.

Tādēļ referents ierosina sniegt piekrišanu Padomes lēmuma projektam.